

Mosaic olímpic

Recerca multidisciplinar i difusió dels estudis olímpics
CEO-UAB, 20 anys

Editors

Emilio Fernández Peña
Berta Cerezuela
Miquel Gómez Benosa
Chris Kennett
Miquel de Moragas Spà

Centre d'Estudis Olímpics
Universitat Autònoma de Barcelona

Ajuntament de Barcelona

Mosaic olímpic

Recerca multidisciplinar i difusió dels estudis olímpics
CEO-UAB, 20 anys

Editors

Emilio Fernández Peña, Berta Cerezuela, Miquel Gómez Benosa, Chris Kennett, Miquel de Moragas Spà.

Edició

Ajuntament de Barcelona
i Centre d'Estudis Olímpics
de la Universitat Autònoma de Barcelona

**Consell d'Edicions i Publicacions
de l'Ajuntament de Barcelona:**

Ignasi Cardelús, Enric Casas, Eduard Vicente, Jordi Martí, Màrius Rubert, Jordi Campillo, Glòria Figuerola, Víctor Gimeno, Joan A. Dalmau, Carme Gibert, José Pérez Freijo.

Traducció i correcció lingüística

Anna Baldirà, Steve Norris, Mercè Roselló, UAB Servei d'Idiomes Moderns

Diseny i maquetació

Míreia Rocher, Ramon G. Sedó,

Edició i impressió

Direcció d'Imatge i Serveis Editorials
www.bcn.cat/publicacions

© de l'edició: Ajuntament de Barcelona
i Centre d'Estudis Olímpics de la Universitat
Autònoma de Barcelona

© dels textos: els seus autors

ISBN de l'Ajuntament de Barcelona 978-84-9850-312-8

ISBN del Centre d'Estudis Olímpics 978-84-938759-0-9

Dipòsit legal: B.18575-2011

Abril 2011

Impress amb paper ecològic

Agraïments

L'edició d'aquest llibre s'emmarca en la celebració dels 20 anys d'activitat del Centre d'Estudis Olímpics de la Universitat Autònoma de Barcelona, creat al juny del 1989. Volem expressar el nostre agraïment a totes les persones i les institucions que, d'una manera o altra, han col·laborat a fer realitat aquest projecte.

I, singularment, a l'Ajuntament de Barcelona, cofundador del CEO-UAB, que ha fet possible la impressió d'aquesta edició.

Els continguts d'aquest llibre no es poden reproduir, ni totalment ni parcialment, ni enregistrar, ni transmetre per un sistema de recuperació d'informació, en cap forma ni per cap mitjà, sigui fotomecànic, fotoquímico, electrònic, per fotocòpia o qualsevol altre, sense el consentiment previ per escrit dels editors.

Centre d'Estudis Olímpics (CEO-UAB)
Universitat Autònoma de Barcelona
Campus UAB – Edifici N, planta 1
E-08193 Bellaterra (Cerdanyola del Vallès)
Barcelona, Catalunya – Spain
Tel. +34 93 581 19 92
Fax: +34 93 581 21 39
ceoie@uab.cat
<http://ceo.uab.cat>

Mosaic olímpic

Recerca multidisciplinar i difusió dels estudis olímpics
CEO-UAB, 20 anys

Editors

Emilio Fernández Peña

Berta Cerezuela

Miquel Gómez Benosa

Chris Kennett

Miquel de Moragas Spà

Sumari

Presentació	9
Ana Ripoll	
Pròleg	11
Alejandro Blanco	
Introducció	13
Emilio Fernández Peña	
Les raons acadèmiques d'un centre d'estudis olímpics a la universitat	19
Miquel de Moragas	

Origen i evolució d'un Centre d'Estudis Olímpics

Els orígens del CEO-UAB, 1989-1994	31
Muriel Ladrón de Guevara	
La gestió de la informació i la documentació al servei d'un centre de recerca	39
Berta Cerezuela i Pilar Cid Leal	
El Moviment Olímpic i el món acadèmic	47
Núria Puig Brandes	
El CEO-UAB com a dinamitzador dels estudis olímpics	57
Testimonis d'experts internacionals que valoren el llegat del CEO-UAB:	
• Deanna Binder (Institute for Olympic Education at the University of Alberta)	58
• Susan Brownell (University of Missouri, St. Louis)	59
• Richard Cashman (University of Technology, Sydney)	60
• Laurence Chalip (University of Texas at Austin)	61
• Gabriel Colomé (Centre d'Estudis d'Opinió - Generalitat de Catalunya)	62
• Lamartine P. DaCosta (Universidade Gama Filho)	63

• Conrado Durántez (Academia Olímpica Española).....	64
• Kang Shin-Pyo (Inje University).....	65
• Bruce Kidd (University of Toronto).....	66
• John MacAloon (University of Chicago).....	67
• Andy Miah (University of the West of Scotland).....	68
• Roy Panagiotopoulou (National and Kapodistrian University of Athens).....	69
• Hai Ren (Beijing University of Physical Education).....	70
• Nancy Rivenburgh (University of Washington).....	71
• Otto J. Shantz (University of Koblenz-Landau).....	72

Els Jocs Olímpics de 1992

Conversa de Juan Antonio Samaranch, Pasqual Maragall i Josep Miquel Abad, deu anys després dels Jocs de Barcelona	77
Miquel Botella i Miquel de Moragas	
L'ombra de Barcelona	87
Isidre Rigau	
Les cerimònies olímpiques de Barcelona'92: el gran bufet de les imatges mediàtiques	97
Núria Garcia	
L'Olimpíada Cultural de Barcelona el 1992. Llums i ombres. Lliçons per al futur	105
Miquel de Moragas	
Conèixer la Barcelona olímpica: preservació i accés a la memòria dels Jocs Olímpics de Barcelona'92 a través de les fonts documentals	117
Berta Cerezuela	
Barcelona'92 i l'estudi dels llegats dels Jocs Olímpics	125
Chris Kennett	

Temes clau de l'Olimpisme

Televisió i Jocs Olímpics: simbiosi, globalitat i construcció de sentit.....	137
Emilio Fernández Peña i Ibone Lallana del Rio	
Els nous mitjans i els Jocs: el Moviment Olímpic i el web social en la difusió de missatges.....	147
Emilio Fernández Peña	
La dimensió cultural dels Jocs Olímpics: les cerimònies i les Olimpíades culturals com a plataformes per a unes polítiques culturals sostenibles.....	157
Beatriz Garcia	
Els voluntaris com a variable d'èxit als Jocs Olímpics del segle XXI.....	169
Anna Belén Moreno Vílchez	
Olimpisme i els estudis de gènere.....	177
Natividad Ramajo i Ibone Lallana del Rio	
Barcelona'92 postolímpica: esport i multiculturalisme.....	185
Chris Kennett	
La dimensió educativa dels Jocs Olímpics	193
Berta Cerezuela	
L'estudi de l'urbanisme olímpic: balanç de recerca i perspectives de futur.....	203
Francesc Muñoz	
Anàlisi de l'impacte econòmic dels Jocs Olímpics.....	215
Ferran Brunet	

Introducció

Emilio Fernández Peña

Director del Centre d'Estudis Olímpics, CEO-UAB; Professor titular del Departament de Comunicació Audiovisual i Publicitat I (UAB)

La tasca investigadora, docent, documental i divulgadora d'un fenomen com l'olímpic requereix un acostament polièdric a les seves múltiples i complexes implicacions culturals i socials. *Mosaic olímpic: investigació multidisciplinària i difusió dels estudis olímpics. CEO-UAB: 20 anys* intenta recollir una part d'aquesta complexitat des de l'enfocament de les ciències socials i les humanitats, una orientació que va inspirar el professor Miquel de Moragas, fundador del CEO-UAB, els anys previs a la celebració dels Jocs Olímpics de Barcelona'92 per crear un centre universitari pioner al món dedicat als estudis olímpics.

Aquest volum representa la unió entre el passat, el present i el futur del CEO-UAB. Recull les principals aportacions acadèmiques del nostre centre a l'estudi i la difusió de l'Olimpisme i el projecta en el futur per mitjà de nous interessos d'investigació, eines i formes de difusió de línies de coneixement generat ja obertes, noves al començament i que han demostrat una vigència i una renovació constants.

Mosaic olímpic es divideix en tres parts. La primera se centra en un repàs històric de la creació del Centre, la seva consolidació i les estratègies que es van posar en pràctica per dur a terme la tasca investigadora i difusora dels estudis olímpics. La gran fita els anys previs a la seva creació i durant els immediatament posteriors han estat els Jocs de Barcelona del 1992. A aquest tema es dedica, per tant, la segona de les parts del llibre, que no considera els Jocs de Barcelona un fet del passat, sinó que estenen la seva influència fins avui dia en aspectes organitzatius, culturals i de gestió, i es fan presents i es projecten en el futur a través del CEO-UAB i de la Fundació Barcelona Olímpica, amb la qual el nostre centre manté una excel·lent relació de col·laboració i recerca de sinergies. El llibre es tanca amb l'apartat dedicat a la investigació sobre diferents temes clau en estudis olímpics desenvolupats des del CEO-UAB. Aquests treballs han estat sovint pioners i representen una visió i un enfocament moderns d'allò que la Universitat pot aportar al Moviment Olímpic en un pla constructiu de col·laboració, però també de crítica independent.

El mateix fundador i director del CEO-UAB durant vint anys, Miquel de Moragas, és qui obre aquest volum amb un treball en el qual explica el paper fonamental de la Universitat en l'estudi de l'Olimpíada, centrant-se en els múltiples impactes culturals, econòmics i socials dels Jocs, el seu caràcter transversal com a fenomen, l'orientació multicultural intrínseca que ofereix i els reptes d'innovació que es presenten en aquests megaesdeveniments. Miquel de Moragas destaca el paper d'aquests centres d'estudis olímpics amb seu a les universitats i un govern compost per acadèmics. Al seu article, a més, aprofundeix en el caràcter transdisciplinari i multidisciplinari d'un fenomen en el qual s'identifiquen múltiples temes consolidats d'investigació. Conclou l'article amb una reivindicació del gran valor per al Moviment Olímpic de la investigació acadèmica, "una aportació d'un valor inestimable per a la innovació i l'adaptació dels Jocs Olímpics al món modern", i defensa un reforçament de les relacions entre el món acadèmic i el Moviment Olímpic.

Després de l'article del fundador del CEO-UAB, la primera part del llibre constitueix un repàs històric dels orígens i l'evolució del Centre d'Estudis Olímpics de la Universitat Autònoma de Barcelona durant els primers vint anys de la seva història, en el qual participen algunes de les persones clau a l'hora de fundar-lo i consolidar-lo. També s'inclouen en aquesta primera part els testimonis de molts dels acadèmics internacionals més prestigiosos sobre el paper del CEO-UAB en el context internacional de la seva especialitat. Aquests testimonis, plurals pel que fa a l'acostament disciplinari i la varietat geogràfica i cultural, són una mostra del reconeixement dels acadèmics més destacats del món en estudis olímpics a la tasca d'investigació i difusió del CEO-UAB. Però també són indicadors de la projecció internacional del nostre centre i de la valoració i el reconeixement que el seu fundador i director durant vint anys, el professor Miquel de Moragas, i l'extraordinari equip de professionals que han treballat amb ell durant tots aquests anys, desperten entre els seus homòlegs més egregis.

Muriel Ladrón de Guevara, la primera coordinadora del CEO-UAB, fa un repàs històric de la primera etapa del centre des que es va fundar el 1989 fins al període postolímpic de Barcelona'92. És el període de gestació i creació d'un projecte fins llavors inèdit al món universitari internacional, i el de la consolidació amb la celebració dels Jocs. També és el de la creació de l'estructura bàsica com a centre d'investigació, docència i documentació sobre el fenomen olímpic.

La gestió de la informació i la documentació al CEO-UAB és treball de Berta Cerezuela i Pilar Cid, que expliquen la creació del primer centre de documentació sobre temes olímpics, una de les bases fonamentals del Centre d'Estudis Olímpics. Les autores repassen amb detall l'evolució i els fons actuals del nostre centre de documentació, visitat cada any per nombrosos investigadors del nostre àmbit proper i estudiosos internacionals. A l'article té una importància rellevant el Portal d'Estudis Olímpics que des del 1996 va posar en línia el CEO-UAB en català, castellà i anglès, amb accés a nombrosos documents en línia, fruit de la investigació i la difusió dels investigadors vinculats al Centre i a recursos acadèmics externs, i que a més té una base de dades internacional d'experts universitaris en estudis olímpics i de centres d'investigació dedicats a la matèria.

Núria Puig, responsable de Relacions amb les Universitats del CIO, aborda al seu article "El Moviment Olímpic i el món acadèmic" l'important paper que des de la Grècia antiga, però també als orígens del Moviment Olímpic modern, ha tingut el món acadèmic, i més endavant se centra en el paper dels centres d'estudis olímpics a diferents universitats del món i del Centre d'Estudis Olímpics del CIO amb els seus diferents serveis, entre els quals destaquen la divulgació del patrimoni olímpic en un sentit vast per mitjà de la promoció de la investigació sobre temes olímpics i el foment de la col·laboració amb el Moviment Olímpic per conservar el seu patrimoni. Puig detalla dues iniciatives molt interessants del Centre d'Estudis Olímpics de Lausana: el programa de beques d'investigació de postgrau i el nou Observatori dels Estudis Olímpics.

La conversa entre Juan Antonio Samaranch, president del CIO durant vint-i-un anys, Josep Miquel Abad, conseller delegat del COOB'92, i Pasqual Maragall, alcalde de la ciutat els anys previs i posteriors als Jocs de Barcelona'92, obre l'apartat dedicat als Jocs Olímpics de Barcelona'92, la segona part d'aquest llibre. Els aspectes principals de la trobada ja s'havien publicat prèviament en català al llibre titulat *L'herència dels Jocs* (2002), i considerem que es tracta d'un document amb un valor que adquireix nova actualitat i més vigència amb el pas dels anys, ja que descriu una trobada informal en la qual s'aborden aspectes no gaire coneguts de la gestació, l'organització i l'èxit dels Jocs de Barcelona.

"L'ombra de Barcelona" és l'article en què Isidre Rigau, exdirector de logística esportiva del Comitè Organitzador dels Jocs Olímpics de Barcelona'92, analitza el paper dels Jocs de Barcelona a l'hora de crear un model d'organització que ha marcat un abans i un després. Rigau, assessor del Comitè Internacional Olímpic i gran coneixedor de les estructures organitzatives dels Jocs posteriors, explica les virtuts de l'organització dels Jocs del 1992 i de quina manera els Jocs de "Sydney, Atenes, Pequín i Londres segueixen el rastre i manlleven elements de la transformació de Barcelona, alguns d'una manera parcial i altres més pregonament". Per a Rigau, Barcelona va crear uns Jocs sostenibles i equilibrats, amb infraestructures i equipaments planificats no només per acollir òptimament la celebració d'uns Jocs d'èxit, sinó reutilitzables després per esportistes i ciutadans i ben administrats com a llegat. L'entramat tecnològic creat per primera vegada per als Jocs de Barcelona, que va contribuir d'una manera eficient a convertir l'esdeveniment local en global, és un altre dels aspectes que Isidre Rigau aborda

al seu article; també hi explica detalls sobre el paper del disseny als Jocs i la creació d'un sistema de transmissió de coneixement per a les futures seues olímpiques. Els valors diferencials de les cerimònies de Barcelona'92, basades en l'emoció i la simplicitat, són un altre dels aspectes tractats per Rigau.

Precisament les cerimònies olímpiques de Barcelona són el tema de l'article de Núria García, participant en la investigació internacional que finalment va donar lloc al llibre *Television in the Olympics*, la primera gran investigació des d'una perspectiva internacional centrada no únicament en l'anàlisi de l'entramat tecnològic, comunicatiu, econòmic i cultural del fenomen televisiu, sinó, i d'això s'encarrega el capítol de la professora García, de descodificar la interpretació que de les cerimònies olímpiques es va fer als diferents països del món, en jutjar el fet local des de la perspectiva local dels diferents països receptors, però contribuint així a crear la imatge global dels Jocs. L'Olimpíada cultural de Barcelona'92 és el tema que aborda Miquel de Moragas en aquesta segona part del *Mosaic olímpic*. Per al fundador del CEO-UAB, l'Olimpíada cultural va tenir llums, centrades en "les múltiples activitats, algunes de les quals tenien una gran qualitat", i ombres, un "encaix difícil dins l'organització central de l'esdeveniment", i això a causa de qüestions polítiques, d'estructura organitzativa amb relació als Jocs. Malgrat tot, l'Olimpíada cultural al voltant de Barcelona'92 va resultar un programa ambiciós amb festivals de tardor i el mateix Festival Olímpic de les Arts, amb més de 200 activitats, tot això en un model fins llavors inèdit d'una veritable Olimpíada, és a dir, amb una durada de quatre anys. En aquest treball d'investigació i avaluació de l'Olimpíada cultural, Moragas examina els objectius no assolits i les seves causes, cosa que pot servir d'aprenentatge previ a futures candidatures i propostes culturals al voltant d'un megaesdeveniment esportiu com els Jocs.

Berta Cerezuela, experta documentalista en temes olímpics, reflecteix al seu article sobre la preservació i l'accés a la memòria dels Jocs Olímpics de Barcelona'92 la complexitat de la gestió documental d'un esdeveniment com els Jocs Olímpics, que passa per diferents fases, des de la preparació i la presentació de la candidatura fins al tancament del projecte després dels Jocs. Cerezuela incideix en la importància de la gestió de la memòria olímpica i en la transferència de coneixement a les noves candidatures olímpiques. Així mateix, detalla les fonts de coneixement de Barcelona'92. Per a Berta Cerezuela, "la informació i la documentació generades sobre cada edició dels Jocs [...] s'han de considerar un dels principals components del llegat dels Jocs".

El llegat dels Jocs Olímpics de Barcelona'92 ha estat una de les temàtiques que es van investigar al CEO-UAB els anys posteriors a la celebració dels Jocs, però actualment, gràcies a diferents projectes vinculats a la conservació i la posada en valor a través de la xarxa de la memòria olímpica de la ciutat, és ben vigent i actual al CEO-UAB. Chris Kennett recull les aportacions principals dels treballs publicats pel Centre d'Estudis Olímpics, *Les claus de l'èxit* (1995) i *L'herència dels Jocs* (2002). El primer planteja, segons l'autor, un acostament multidisciplinari i multidimensional d'avaluació dels impactes dels Jocs de Barcelona en els aspectes econòmics, en el consens polític de les diferents administracions, en la millora de les infraestructures i en la dimensió humana i d'implicació ciutadana en els Jocs. El segon, publicat deu anys després de la celebració dels Jocs, avalua el paper del llegat de Barcelona'92. La transformació de l'urbs en una ciutat de serveis competitiva i la conversió de Barcelona en una ciutat capdavantera a Europa en l'àmbit esportiu constitueixen alguns exemples de l'impacte durador dels Jocs. La gestió d'un llegat, constituït per elements materials i immaterials, s'ha convertit en un aspecte clau a l'hora de dissenyar les estratègies de les ciutats candidates i molt valorat pel CIO en el moment de triar la ciutat organitzadora dels Jocs. Com ja s'ha assenyalat, l'última part del llibre se centra en temes bàsics de l'Olimpisme que tenen una presència justificada en el text perquè constitueixen al mateix temps línies d'investigació dutes a terme pel CEO-UAB i que es mantenen vigents i en actualització constant. Per tant, aquest apartat es concep com una activitat que, partint del passat, s'endinsa en el futur per mitjà de la indagació acadèmica sobre fets socials i culturals amb una importància cabdal en estudis olímpics.

Els mitjans de comunicació són fonamentals a l'hora de configurar els Jocs Olímpics com a gran esdeveniment esportiu global contemporani, i la televisió s'erigeix en un element clau per difondre'ls. Al capítol sobre televisió i Jocs Olímpics, Ibone Lallana i qui escriu aquesta introducció repassem el paper d'aquest mitjà en la construcció de la imatge dels Jocs Olímpics per als televidents d'arreu del món i el seu paper fonamental en el finançament del Moviment Olímpic a través de la comer-

cialització dels drets audiovisuals dels Jocs. El treball aprofundeix en les noves tendències de finançament, tecnològiques i de consum de les imatges televisives, unes novetats tecnològiques que entronquen, com a conseqüència de la convergència, amb els anomenats *nous mitjans*, que tenen en els protocols d'Internet el seu fonament tecnològic, i als quals es dedica el segon dels capítols d'aquesta tercera part. S'hi teoritza sobre la nova ecologia dels nous mitjans i el Moviment Olímpic, amb cercadors i xarxes socials com a actors bàsics. Els nous mitjans constitueixen al mateix temps un repte i una gran oportunitat per difondre la cultura i els valors del Moviment Olímpic. El gran repte del CIO serà posar a treballar d'una manera sinèrgica al servei de la causa el web tradicional i les oportunitats de difusió que brinden les xarxes socials, en què les relacions entre amics contribueixen a crear un nou tipus de comunicació, més personal, més propera, més flexible, salvaguardant el gran poder de finançament de la televisió i explorant noves fórmules.

A “La dimensió cultural dels Jocs Olímpics”, Beatriz García analitza i comenta dos elements diferents de la presència d'aquest important aspecte dels Jocs: les cerimònies d'obertura i de clausura —que busquen una projecció universal— i l'anomenada Olimpíada cultural —que, tal com assenyala l'autora, s'alimenta d'un públic local els anys anteriors als Jocs que s'uneix als visitants durant la celebració de l'esdeveniment. “La veritable riquesa del valor cultural olímpic consisteix en les importants oportunitats per a l'intercanvi cultural viscut pels participants, els espectadors i els residents, així com en la plataforma mundial que proporciona a una ciutat i una nació concretes per fer una declaració cultural que és significativa i propietat de la seva comunitat”, afirma Beatriz García.

No únicament ens interessen en la investigació els fets culturals o els mitjans que els transmeten al públic, sinó també alguns dels actors directes però que no són protagonistes destacats en els mitjans. Ana Belén Moreno centra el seu treball en els voluntaris olímpics, que l'any 1999 van constituir la temàtica d'un simposi internacional organitzat pel CEO-UAB i el Museu Olímpic de Lausana. Juntament amb un repàs històric del paper dels voluntaris als Jocs Olímpics moderns, Moreno explica el pes dels voluntaris en l'estructura econòmica dels Jocs, així com el paper fonamental que tenen en la simbologia olímpica, i reflexiona sobre la relació entre voluntaris i noves tecnologies.

A les últimes dècades, una de les àrees prioritàries d'actuació del CIO ha estat l'augment de la participació femenina en els Jocs, així com una presència femenina més gran als òrgans de gestió del Moviment Olímpic. Natividad Ramajo i Ibone Lallana fan un repàs de l'esport i el fenomen olímpic i els estudis de gènere, una de les línies d'investigació més recents del CEO-UAB, un aspecte que es vincula al paper fonamental dels mitjans com a element divulgador de rols i introductor del canvi social cap a la igualtat de gènere. Les autores, després d'aprofundir en les principals aportacions del CEO-UAB en matèria de gènere, esport i mitjans, conclouen que, “malgrat les quotes imposades pels organismes i les institucions internacionals i de l'impuls donat a l'esport femení, el negoci que per als mitjans representa l'espectacle esportiu continua tenint cara i cos masculins”, una situació difícil de resoldre però que va en contra de les dinàmiques socials actuals.

L'esport i el multiculturalisme a la Barcelona postolímpica és el tema del treball desenvolupat per Chris Kennett, una línia d'investigació oberta l'any 2004 amb la participació en un projecte de la Comissió Europea titulat “Esport i multiculturalisme” i el treball posterior d'un equip del CEO-UAB i el fotògraf Kim Manresa en un estudi en què es van analitzar les pràctiques esportives de diferents col·lectius d'immigrants a Barcelona i Catalunya. En aquest article, Kennett aborda el paper dels Jocs, dels processos globalitzadors i de l'esport en el diàleg intercultural, i després se centra en aspectes relacionats amb la realitat de la cultura de l'esport a la Barcelona posterior als Jocs Olímpics. “El desenvolupament d'un model intercultural d'esport que assoleixi els objectius de preservar la diversitat cultural i facilitar la integració s'ha de basar en una cosa més bàsica relacionada amb l'essència de l'esport: els valors”, conclou l'autor.

Berta Cerezuela desenvolupa el treball “La dimensió educativa dels Jocs Olímpics”, una línia d'investigació desplegada al llarg de dos anys per encàrrec del CIO i que en el futur continua oberta a la recerca de la creació de noves eines i materials accessibles en línia que siguin atractius als educadors per integrar els valors en el currículum acadèmic. El treball presentat per Berta Cerezuela defineix el fenomen de l'educació olímpica i analitza els actors promotors d'iniciatives d'educació

olímpica, alhora que fa un repàs de les iniciatives educatives que han dut a terme el CIO i els comitès organitzadors de Jocs Olímpics, la qual cosa reflecteix, segons l'autora, el paper cada vegada més important per al CIO d'aquest tipus d'iniciatives. L'article reivindica també el paper de la Universitat a l'hora d'investigar i crear materials i metodologies al voltant de l'educació olímpica.

L'estudi de l'urbanisme olímpic presentat per Francesc Muñoz representa un acostament dels estudis urbans i l'arquitectura que l'autor, vinculat al nostre centre, ha desenvolupat d'una manera continuada els últims quinze anys. Hi aborda la importància que al llarg del segle XX i al començament del XXI tenen els grans esdeveniments com els Jocs Olímpics a l'hora de desenvolupar la ciutat moderna. Més endavant s'endinsa en els diferents models de vila olímpica al llarg del segle passat i la seva influència en la imatge urbana, les tipologies edificatòries, els llenguatges formals i el model de ciutat. En aquest apartat fa un repàs històric de l'evolució estètica, formal i conceptual de les viles al llarg del segle XX, un model que culmina aquests primers anys del segle XXI amb un pes cada vegada més gran de la imatge de marca en aquest tipus d'edificacions. La investigació de tall transversal que presenten els estudis de l'urbanisme olímpic ofereix innombrables possibilitats d'investigació futura que l'autor enumera a l'article.

Tanca aquest volum el treball de Ferran Brunet, col·laborador del CEO-UAB des dels primers temps. Brunet analitza els impactes econòmics dels Jocs Olímpics partint d'una anàlisi exhaustiva de Barcelona'92 i després s'endinsa en els models de gestió econòmica dels Jocs Olímpics posteriors. Destaca en aquest treball l'anàlisi de l'impacte dels Jocs per a la ciutat. Barcelona ha mostrat una gran capacitat per aprofitar l'impuls olímpic i l'impacte de les inversions. Segons Brunet, els Jocs generen una activitat econòmica que no se centra en la mateixa ciutat, i "una capitalització i una activitat més grans representen més renda i benestar, cohesió social i atractiu". Ferran Brunet defensa que una bona gestió del llegat olímpic després dels Jocs i la continuïtat inversora i transformadora de les ciutats des de la iniciativa privada constitueixen una fórmula d'èxit per a les ciutats seues, com ho va ser en el cas de Barcelona.

Així doncs, *Mosaic olímpic* és un retrat del que és el CEO-UAB, de la seva vocació multidisciplinària i transdisciplinària, del seu àmbit d'acció local i global alhora, reflectit en els interessos d'investigació, en les formes de difusió a través del web i els mitjans socials, i en els seminaris, les conferències i els actes de la Càtedra d'Olimpisme, per la qual al llarg dels anys han passat els investigadors i les investigadores més prestigiosos del món en estudis olímpics. En l'àmbit local, ha estat inestimable el suport de l'Ajuntament de Barcelona, la Diputació de Barcelona, la Generalitat de Catalunya i el Comitè Olímpic Espanyol. Però en aquest gran repte acadèmic cal destacar el professor Miquel de Moragas, *alma mater* del projecte, pel seu extraordinari esperit emprenedor en matèria acadèmica i per les seves qualitats d'investigador sagaç, entusiasme encomanadís i gran capacitat de treball, unes qualitats que s'acompanyen d'una categoria humana fora mida. Per a qui escriu aquestes línies constitueix un exemple extraordinari del qual cal continuar aprenent. Vull agrair també al professor De Moragas l'oportunitat que m'ha brindat en el terreny professional i personal en convidar-me a participar en aquesta encoratjadora iniciativa, i a la rectora de la UAB, Anna Ripoll, perquè ha considerat que podria prosseguir la tasca del fundador del CEO-UAB, que també ha format un valuós equip de professionals amb una experiència dilatada en estudis olímpics sense els quals la nostra tasca diària seria molt més difícil. A tots els investigadors i les investigadores que han participat en la redacció i l'edició de *Mosaic olímpic*, els voldria expressar també la meua gratitud. A tots, sense excepció, gràcies.